

“ข้าพเจ้าขอชี้แจงว่าเพราะเหตุใดเราจึง**ควรรักษาป่าไม้**ไม่ใช่เพียงเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าเท่านั้น แต่เหตุผลที่สำคัญที่สุดคือ **แหล่งน้ำ** และพวกเร**ควรจะรู้จักคุณ**ของแผ่นดิน เราเรียกแผ่นดินนี้ว่า **แผ่นดินแม่** ก็เพราะแผ่นดินนี้เป็นที่เกิดและเลี้ยงดูคนไทยมากกว่า 700 ปี **ควรที่เราทั้งหลายจะบำรุงรักษาแผ่นดินให้คงความอุดมสมบูรณ์ไว้**”

พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวันพระราชสมภพ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2535

ไม่ใช่แต่เรื่องป่าและน้ำ แม้แต่เรื่องสัตว์ป่าก็ทรงทราบว่าเหลือน้อยลงทุกทีบางชนิดแทบจะสูญพันธุ์ จึงทรงหาวิธีแก้ไขโดยเริ่มจากหาสัตว์เล็กๆ เช่น ไก่ นก หรือกระเจิง ฯลฯ และจะทรงปล่อยให้เข้าไปอยู่ตามหมู่ไม้ที่จะปลอดภัยสำหรับพวกเขา และทรงพยายามหาสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ขึ้นที่พอจะปล่อยได้ปลอดภัยตามหมู่ไม้ที่ยังชุ่มชื้นอยู่ เช่น ตามขุนเขาที่คนไม่ค่อยเข้าไปรบกวน

“การสร้างป่าที่สมบูรณ์ในเวลาเดียวกันก็ปล่อยสัตว์เข้าโดยอาศัยป่าร่วมกับคน น่าจะอยู่ด้วยกันได้ ขอแต่คนอย่ารังแกป่า ฉะนั้นในป่าเสื่อมโทรมเราจะสร้างป่าขึ้นใหม่โดยจะให้คนไปอยู่และช่วยกันสร้างป่าขึ้นในเวลาเดียวกัน” ทรงเรียกว่า “หมู่บ้านเล็กในป่าใหญ่” นี่คือพระราชปรารภของสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ

และต่อมา โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ ก็เกิดขึ้นเป็นรูปเป็นร่างครั้งแรกที่ภาคอีสาน หลังจากนั้นที่ภาคเหนือ โดยจัดระเบียบให้ชาวบ้านอยู่กันเป็นกลุ่ม พร้อมทั้งส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติม ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้เพียงพอเลี้ยงครอบครัว เพื่อหยุดการบุกรุกทำลายป่าและช่วยกันดูแลรักษาป่าไม้ให้คงสภาพสมบูรณ์ดังเดิม

“พวกเราที่มีโอกาสอ่านเรียนมามากควรร่วมมือกัน สละเวลาส่วนตัวไปดูแลให้ชาวเขาชาวไร่ได้มีความสุขขึ้น ด้วยความรู้จักรักษาผลประโยชน์ของพวกเขาเองไว้ในทางที่ถูกต้อง ประเทศไทยจะเป็นประเทศประชาธิปไตยได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด ถ้าพวกเราช่วยกันต่อสู้ความยากจน ความหิว ขาดความรู้”

ด้วยพระราชดำริที่เล็งเห็นการณ์ไกล ในวันที่ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ในหลายอำเภอ หลายจังหวัด กำลังเติบโตอย่างแข็งแกร่ง ความแข็งแกร่งในที่นี้หมายรวมถึงจิตสำนึกและความรู้สึกหวงแหนในแผ่นดินเกิดของชาวเขาที่ครั้งหนึ่งเคยค้ายา ตัดไม้ทำลายป่า ไม่ดูแลรักษาแหล่งน้ำ นอกจากความแข็งแรงทั้งกายและใจแล้ว พวกเขายังร่วมเป็นยามชายแดน คอยระวังป้องกันไม่ให้ชาติอื่นเข้ามาลวงล้าอธิปไตยของแผ่นดินที่มี “แม่หลวง” เป็นเสมือนทั้งป่าและน้ำ

“คงเป็นบุญวาสนาตั้งแต่ชาติปางก่อน ทั้งที่เรายากจน ได้เข้าเฝ้าฯ แม่หลวง ได้รับพระราชทานของต่างๆ ถือเป็นบุญบารมีสูงสุด”

ชาวเขาคนหนึ่งของโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ บอกเล่าด้วยดวงตาและกิริยาจรรีกรักคืออย่างหาที่สุคติได้

ขอขอบคุณ คุณปวีสินธาร์ โรจนกุล และเจ้าหน้าที่โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตามพระราชดำริ ดอยดำ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ทุกท่านที่เอื้อให้การเดินทางและสถานที่บันทึกเรื่องราว

“I want to clarify why we **should preserve forest**. It's not as animal lodging only but the most important reason is **water source**. We **should be grateful** to our land. We call this land **motherland** because it is where we were born and it has supported us for over 700 years. We, therefore, **should nurture this land to sustain its richness**.”

The Royal Remark of Her Majesty the Queen on Her Birthday on August 12, 1992

It is not only forest and water, even wildlife is also known by Her Majesty as reducing in number. Some are even in near extinction. Her Majesty has tried to solve the problem by finding small animals e.g. chickens, birds or mouse deer and releasing them into thickets that will be safe for them. Her Majesty has also made an attempt to find larger animals, large enough to release them safely into refreshing thickets e.g. mountains where people have infrequent access.

“To build rich forest and release animals there, let them depend on the forest by sharing it with man. This should be possible. Only man doesn't hurt the forest. Therefore, in degrading forest, we will rebuild it. Let people live there and create forest at the same time.” Her Majesty calls this “Small House in the Forest.” This is Her Majesty's concern.

Consequently, the Small House in the Forest Project in accordance with the Royal Initiative was materialized firstly in the northeast, then in the north. People are organized to live in groups, with profession promotion, better livelihood and enough income for the families. This is to stop forest encroachment and to preserve the forest to return to its wealth.

“Those who have a chance to learn and read a lot should cooperate by sacrificing their private time taking care of farmers to be happier. This is to take care of their benefits in an appropriate way, not to make the poor make us richer. Thailand can be a perfect democratic country if we help fighting poverty, hunger and lack of knowledge.”

With such a visionary idea, today, the Small House in the Project in many districts and provinces are growing strong. Strong here means conscience and their possessiveness of their motherland of hill tribes who once sold drugs, cut down trees, did not take care of water sources. Apart from being physically and mentally strong, they are also border guards, preventing other nations to trespass the sovereignty of the land with “Her Majesty” as both forest and water.

“I think it's my good deeds from the last life. Though we're poor, we can have the audience with Her Majesty and have been provided with several things. It's the highest prestige.”

A hill tribe man of the Project recounted this with the highest loyalty in his eyes and manners.

Our appreciation goes to Mr. Patisuntharn Rojanakul and officials of Small House in the Forest at Doi Dum in Chiang Mai Province who supported the trip for this story.